

Nærings- og fiskeridepartementet
postmottak@nfd.dep.no

Vår dato: 09.01.2019
Deres dato: [Deres dato]
Vår referanse: 7.0701/2018/NFD
Deres referanse: Deres ref

Innspill til statsbudsjettet 2020 – Nærings- og fiskeridepartementet

NHO Mat og Drikke er den største arbeidsgiver- og næringspolitiske organisasjonen for mat-, drikke- og bionæringene i Norge, og er tilsluttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO). Vi organiserer mer enn 1600 virksomheter med nærmere 40 000 sysselsatte innenfor mat- og drikkeproduksjon, skogbruk og tjenesteyting.

Hovedpunkter:

- Ordningene i Innovasjon Norge og Norges forskningsråd som gjelder for mat- og drikkenæringen må slås sammen og forenkles
- Virkemiddelapparatet må opprette en Samordningsenhet som skal hjelpe gründere og oppstartsbedrifter med behovsdefinering, valg av tiltak, søk i forskningsresultater, søknadsprosess og hjelp til kommersialisering.
- Regjeringen må styrke og målrette forsknings- og innovasjonsprogrammene som gjelder på mat- og drikkeområdet, dette er viktige bidrag til omstillingsevne og konkurransekraft i mat- og drikkenæringen
- Det må opprettes et eget forskningsprogram for anvendt forskning på mat- og drikkeområdet.

Kapittel 1 Konkurranseskraft og verdiskaping og Programkategori 17.20 Forskning og innovasjon

Både Innovasjon Norge, Norges Forskningsråd og Mattilsynet – som er en sentral aktør for mat- og drikkenæringen - spiller sentrale roller for å veilede og hjelpe gründerbedriftene i mat- og drikkenæringen fra oppstart, over til lønnsom drift og videre vekst. Det er imidlertid et stort behov for å samordne, forenkle og tilgjengeliggjøre tjenestene fra virkemiddelapparatet og Mattilsynet overfor gründere og entreprenører. Gründerbedriftene skal utvikle nye produkter og forretningsmodeller som gjør at de tjener penger og skaper arbeidsplasser. Perioden fra oppstart frem til inntektsgivende virksomhet er imidlertid tung for mange. I denne fasen må offentlige myndigheter i større grad være kjent med og støtte opp under gründerbedriftenes behov slik at det tas treffsikre beslutninger om tilskuddsordninger og annen konkret bistand.

For oppstartsbedrifter er det spesielt viktig å kunne prioritere videreutvikling av forretningsidéen og arbeid med å skape seg en posisjon i markedet. Mange opplever imidlertid at det er vanskelig å

orientere seg i regelverk og ulike ordninger i virkemiddelapparatet. Det gjør at gründere må bruke mye av tiden og ressursene i bedriften på dette, på bekostning av bedriftsutvikling og vekst. Denne erfaringen understøttes av Innovasjon Norge som selv sier at kun 2 prosent av om lag 60 000 selskapene som etableres årlig får finansiering av Innovasjon Norge i etableringsfasen.¹ NHO Mat og Drikke mener at denne situasjonen må snus rundt og at virkemiddelapparatet mer aktivt må simulere og bidra til gründervirksomhet.

Innovasjon Norge og Forskningsrådet har spisskompetansen på de ulike tilskuddsordningene, og hvilke krav som stilles for at bedriftene kan motta støtte og andre typer bistand. Mattilsynet skal på sin side rettlede i regelverk, og formidle informasjon og kunnskap om mattrygghet til bedriftene. Gründerbedriftene i mat- og drikkenæringen har behov for kunnskap om matsikkerhet og hygienekrav, veiledning i bruk av virkemiddelapparatet, tilgang til kapital, hjelp til blant annet søknadsskriving og tilgang til markedsanalyser og nettverk. Undersøkelser² viser også at bedriftene etterlyser administrativt enkle og godt kjente ordninger når de benytter seg av virkemiddelapparatet.

NHO Mat og Drikke mener at:

- Tilskuddsordningene som gjelder for mat- og drikkenæringen må *slås sammen og forenkles*, samtidig som de rettes inn mot å hjelpe gründerbedriftene gjennom oppstartsfasen til lønnsom drift.
- Innovasjon Norge og Forskningsrådet må opprette en samordningsenhet - en *fødselshjelp* for gründerbedrifter. Samordningsenheten skal hjelpe gründeren med behovsdefinering, valg av tiltak, søk i forskningsresultater, søknadsprosess og hjelp til kommersialisering.
- Mattilsynet må etablere en *gründertjeneste* som hjelper mat- og drikkegründere til å tilfredsstille de formelle kravene til mattrygghet, regelverk, hygiene i etableringsfasen, før forretningsmodellen og produktene kommersialiseres.
- Det må jobbes systematisk med å *samle og markedsføre* tilskuddsordningene, verktøyene, mulighetene, ressursene og nettverket virkemiddelapparatet har til rådighet.

Forskning og innovasjon - Programområde 17.20, kap. 920, post 50, samt Landbruks- og matdepartementets programområde 15.20, kap. 1137, post 50-53

Styrke forskningen på mat- og drikke

Høy forskning- og innovasjonsaktivitet er en forutsetning for å utvikle den norske mat- og drikkenæringens omstillingsevne og konkurransekraft i møte med økt internasjonal konkurranse i det norske hjemmemarkedet og internasjonalt. Mat- og drikkebedriftene investerer selv betydelige summer i forsknings- og innovasjonstiltak. NHO Mat og Drikke mener derfor at regjeringen må bidra til dette med økte bevilgningene til forskning på mat over statsbudsjettet, Programområde 17.20, kap. 920, post 50. NHO Mat og Drikke ber også om at det opprettes et nytt forskningsprogram for mat- og drikkeindustrien.

¹ <https://www.innovasjon norge.no/no/grunder/INgrunderrolle/>

² Mat- og drikkenæringens forsknings- og innovasjonsaktivitet, rapport fra NHO Mat og Drikke, 2015.

NHO Mat og Drikke mener at:

- *Bedre folkehelse:* Mat- og drikkeindustrien forventes å skulle bidra til å bedre folkehelsen gjennom nye produkter og reformuleringer av eksisterende produkter. Dette krever i mange tilfeller forskning, samt innovasjonsaktiviteter nær markedet.
- *Internasjonal konkurranseevne:* Mat- og drikkeindustrien sysselsetter nesten 50 000 og er, som Norges største industrigren, en betydelig bidragsyter til verdiskaping i Norge. Dersom konkurranseevnen skal styrkes krever det mer forskning på mat.
- *Bærekraftig produksjon:* Mat- og drikkeindustrien skal bidra til bærekraftig produksjon av mat. Skal vi utvikle nye måter å produsere mat på som er enda mer bærekraftig enn i dag, krever det mer forskning.
- *Små bedrifter, høy risiko:* Forskning er alltid forbundet med risiko. For små- og mellomstore bedrifter med knappe marginer kan forskning kun ved hjelp av egne midler være forbundet med for stor risiko. Det er ingen garanti for at et nytt produkt, med en ny og sunnere profil i tråd med det myndighetene etterlyser, overlever i et ekstremt tøft marked. Et styrket bidrag gjennom offentlige forskningsprogrammer vil gi større innovasjonskraft blant små og mellomstore bedrifter.
- *Forskningsumoden industri med mange små- og mellomstore bedrifter:* Forskning på mat i Norge må skje i et samarbeid mellom bedrifter, forskningsinstitutter og universitetsmiljøer. De aller fleste bedrifter er for små til å ha egne forskningsavdelinger, og de er i mange tilfeller så små at forsknings- og utviklingskompetansen er lav. Norge skal ha høye ambisjoner for matproduksjonen. Vi ønsker matproduksjon i verdensklasse, da må vi også ha forskningsmiljø i verdensklasse. Myndighetene må hegne om og støtte opp under forskningsmiljøene på mat- og drikke i Ås og Trondheim.

Etablere nytt forskningsprogram for anvendt forskning

NHO Mat og Drikke ønsker et nytt forskningsprogram som sørger for økt mulighet for støtte til anvendt forskning som kan bringe forskningsresultater over i konkrete løsninger; innovasjoner og økt konkurransekraft. Et slikt program må ha lavere krav til forskningshøyde, mulighet for rask saksbehandling, og enklere søknadsprosedyrer for å utløse midler. Et slikt forskningsprogram må i langt større grad konsentrere seg om problemstillinger mat- og drikkebedriftene har identifisert, og som kan løse konkrete utfordringer og da gi rom for nye innovasjoner og løsninger som igjen vil bidra til verdiskaping og sikring av norske arbeidsplasser.

I dag bruker Mat- og drikkebedriftene bruker primært sine ressurser på ordinær produktutvikling, mens forskningsmidlene går til tunge forskningsprosjekter drevet/initiert av forskere, og som går over svært mange år. Det er et stort behov for å dekke gapet i midten - de problemstillinger som går utover ordinær produktutvikling, men som kanskje ikke oppfattes som tunge nok for å kvalifisere til et stort forskningsprosjekt.

NHO Mat og Drikke mener at:

- Regjeringen må sette av 20 millioner kroner settes av til et anvendt forskningsprogram for mat- og drikkenæringen i statsbudsjettet for 2020dette forskningsprogrammet.

Vennlig hilsen

NHO Mat og Drikke

Terje Sletnes
Direktør for analyse og politikk

Sign

Gerhard Salicath
Fagsjef næringspolitikk